

## СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Александър Любенов Гънгов, СУ „Св. Климент Охридски“ относно дисертацията на г-н Абиола Бамиджоко-Окунгбайе „Философски измерения на психофармакологията“ за присъждане на образователна и научна степен „Доктор по философия“ по 2.3. „Философия“ (Философия с преподаване на английски език)

Представената дисертация на английски език—*Philosophical Dimensions of Psychopharmacology*—съдържа около 230 стр. по БДС без да се включва библиографията /191 стр. според формата на текста на дисертационния труд/. Библиографията се състои от около 250 заглавия на английски език. Дисертацията включва пет глави, въведение и заключение като приносите са изведени в отделна секция между заключението и библиографията. Текстът на дисертацията е оформен съгласно *The Chicago Manual of Style*. Авторефератът е на български език в разширен формат според изискванията на Закона и на Правилника на СУ. Дисертантът има 2 публикации на английски език по темата на дисертацията.

Г-н Абиола е взел семестриалните курсове, предвидени в индивидуалния му учебен план и носещи 60 ECTS, с отличен успех и по същия начин е положил минимума по специалността и по английски език. Той е представил декларация, удостоверяваща, че не е ползвал чужди текстове или чужди идеи без позоваване и че настоящата дисертация не е била представяна в други институции. Дисертацията е обсъдена е от катедра „Логика, етика и естетика“ с решение за започване на процедура по публична защита, при което са спазени всички изисквания за откриване на дадената процедура.

Основната теза на г-н Бамиджоко защитава комплексен подход към психичните заболявания и психофармакологията, който дисертантът определя като „съвременно амплитативно разбиране“. Това разбиране се състои в съчетаване на утвърдените диагностични и фармако-терапевтични методи в

психиатрията, разчитащи на факти, с отчитане на ценностите, експлицитно и имплицитно присъстващи в процеса на психиатричното лечение. Авторът напълно оправдано отбелязва, че при по-внимателно анализиране на тъй наречените „чисти факти“ в психофармакологията се оказва, че те неминуемо са вплетени в нормативни предпоставки. Дисертантът не отделя специално внимание на логическата страна на термина „амплитативно“, отнасяща се към разликата между индуктивната и абдуктивната вероятност на заключението като последната се смята, че по-осезателно надхвърля изходните данни, от които тръгва изводът. Въпреки това, този логически нюанс присъства в израза „съвременно амплитативно разбиране“, играещ централна роля в дисертацията.

Изведените приноси на дисертацията точно и обстойно резюмират както положителните страни на представената работа, така и някои недостатъци. Сред положителните страни бих искал да отбележа вече отчасти споменатото убеждение, че всяко психофармакологично описание на психичните състояния почива на нормативни структури, които в дисертацията са изследвани от позицията на два различни /и възможно допълващи се/ подхода-- феноменологичен и аналитичен. Прилагането на двата подхода позволява психофармакологичните данни да не бъдат разглеждани като гола емпирия, а да бъдат изследвани в рамките на концептуално-аналитичен метод.

Авторът подчертава, че посочените норми притежават социален характер. Тези заключения водят до общата оценка относно традиционната психофармакология като област на медицината, основана на убеждението за чистия морфо-физиологичен /или по-общо, натуралистичен/ характер на психичните състояния. Дадената оценка твърди, че традиционната психофармакология стои на опростенческа позиция. Като се съгласявам, че подобна оценка е напълно аргументирана, смятам, че тя би могла да бъде

преведена на езика на Хусерловата феноменология като „наивитет относно психичните състояния“.

Развиваното в дисертационния труд понятие „съвременно амплитативно разбиране“, определя негативните методологични предпоставки, посредством които се разгръща традиционната психофармакология, като негласно свързани с политическо влияние и корпоративни интереси. Съвременното амплитативно разбиране на психичните състояния се надява да предложи начини за осъзнаване и смекчаване на тези негативни предпоставки.

В духа на феноменологичната методология дисертантът въвежда понятието „преживяващ аз“ /„аз на опита“/, който трябва да служи като равностоеен баланс на психофармакологичните факти. Преживяващият аз е личност, а всяка личност прибавя към биологичния аз вече спомената ценностна структура. По този начин понятието „преживяващ аз“ допринася за преодоляването на едностранчивия натуралистично-биологизаторски модел на психофармакологията и се вписва в предлаганото от дисертанта съвременно амплитативно разбиране за тази дисциплина.

Въпреки че съм убеден в достойнствата на дисертацията, бих искал да обърна внимание и върху две неточности или, по-скоро, недоразумения. На стр. 143 от дисертацията г-н Бамиджоко признава, че не апелира за пълно припокриване между емпиричния и феноменологичния подход.<sup>1</sup> От казаното по-горе на същата страница става ясно, че под феноменологичен подход се разбира обикновена интроспекция. Това е първото недоразумение, защото феноменологията не се занимава с фактите на съзнанието, за разлика от психологията, а с конститутивната дейност на съзнанието, довеждаща до тези факти. Следователно, феноменологичния подход се състои не в самата

---

<sup>1</sup> Abiola Bamijoko-Okungbaye, *Philosophical Dimensions of Psychopharmacology*, Sofia, 2019, 143.

интроспекция, а в трансценденталната конститутивна дейност на съзнанието, обуславяща интроспекцията. От тук става ясно и второто недоразумение— недостатъчността на феноменологичния подход, т.е. интроспекцията, и необходимостта от допълването му от някакъв различен обективен подход, какъвто се явява емпиричното изложение на фактите. При приемането на феноменологичен метод /или феноменологична система, като е в дисертацията/ вече не може да става дума за два различни метода и две различни системи— феноменологична и емпирична. Емпиричната система в такъв случай не е нищо друго освен резултат на конститутивната дейност на трансценденталния субект, а емпиричните факти придобиват статута на факти, принадлежащи на трансценденталното съзнание, т.е. емпирията е резултат на интерпретация, извършена чрез феноменологичен метод.

Бих искал да задам и два въпроса: 1. На стр. 144 дисертантът смята, че „научните твърдения подпомагат философията да се справи с предизвикателствата на пост-модерността“.<sup>2</sup> Може ли г-н Абиола по-подробно да се спре на споменатото подпомагане? 2. Как защитаваната в работата концепция за „съвременно амплитативно разбиране“ се съотнася с възгледа за самосъзнаването (mindfulness) при преодоляване на психични отклонения?

В заключение искам да отбележа, че настоящият дисертационен труд напълно отговаря на изискванията за присъждане на образователна и научна степен „Доктор по философия“ по 2.3. „Философия“ (Философия с преподаване на английски език), поради което без съмнения ще гласувам за присъждането на тази степен на дисертанта.

24.08.2019 г.

Подготвил становището:

/проф. д-р Александър Л. Гънгов/

---

<sup>2</sup> Ibidem, 144.